

УДК 347.63(043.2)

Стужук С.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Погребняк М.В., к.ю.н.

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ТА ВІДМЕЖУВАННЯ ЙОГО ВІД ІНШИХ ДОГОВОРІВ

Дарування відіграє значну роль у нашому житті і часто виникає у різних ситуаціях, зокрема, на днях народження. У таких моментах ми можемо навіть не усвідомлювати, що укладаємо цивільно-правові відносини. Тут мають місце дарувальник, одержувач і сам подарунок, створюючи фактично усний договір дарування між сторонами. Базовим правовим положенням всієї конструкції нормативно-правових актів держави, що регулюють правові основи здійснення дарування є норма ст. 41 Конституції України, відповідно до якої кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю [1]. Звідси, очевидно, випливає і право особи на безоплатну передачу належної їй власності іншій особі. Його конкретизовано і унормовано в Цивільному кодексі України, де законодавець відповідним питанням присвятив окрему главу.

Цей вид угоди вже давно відомий в національному праві, але діюче законодавство щодо дарування містить цілий ряд нововведень. Згідно з договором дарування, одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність [2, с. 337]. Таким чином, укладення договору дарування не обов'язково пов'язане з моментом реального передання майна. Ця особливість важлива і вимагає від дарувальників виконання обіцянки передати дарунок у майбутньому відповідно до умов договору. Договір дарування може мати різні форми, але в основному він буває реальним, коли права та обов'язки виникають з моменту прийняття дарунка обдаровуваним, двостороннім - коли обов'язки покладаються на обидві сторони, і безвідплатним - коли немає вимоги на зустрічне винагородження з боку обдаровуваного.

Предметом договору дарування можуть бути будь-які майнові об'єкти, такі як рухомі і нерухомі речі, гроші, цінні папери, а також майнові права, які дарувальник володіє на даний момент або може отримати у майбутньому. Учасниками договору дарування є особи або організації, які виступають як дарувальник і обдаровуваний. Це можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, а також державні утворення, такі як

Україна, Автономна Республіка Крим і місцеві громади [4].

Основною характеристикою, яка відрізняє договір дарування від інших цивільно-правових угод щодо передачі права власності, є безвідплатність. Головна мета такого договору полягає у передачі майна власника іншій особі без отримання взаємної винагороди. Отже, дарувальник не має права вимагати від обдаровуваної особи будь-яких майнових компенсацій або взаємних дій.

Проте окремо необхідно зупинитися на відмінностях договору дарування від договору ренти. Відповідно до ч. 2 ст. 734 Цивільного кодексу України, якщо договором ренти встановлено, що одержувач ренти передає майно у власність платника ренти безоплатно, до відносин сторін щодо передання майна застосовуються положення про договір дарування [3]. Однак у такому випадку договір ренти по своїй суті не стає договором дарування. Відмінність між договором дарування та позичкою полягає у тому, що у договорі дарування річ або майнове право передаються власністю, а не тимчасовим користуванням, як у позичці. Крім того, предметом дарування може бути не лише річ, а й майнове право. У договорі дарування зазвичай виникають або жодних зобов'язань (у більшості випадків), або боржником є отримувач майна (у консенсуальних договорах дарування). На відміну від цього, у договорах позики та зберігання отримувачі майна (позикодавець та охоронець) виступають як боржники, які зобов'язані повернути отримані раніше речі або еквівалентну кількість речей того ж роду і якості [2, с. 234]. Договір дарування є одним з найстійкіших аспектів цивільного права. Ця стабільність дозволяє поняттю договору дарування залишатися практично незмінним у теорії цивільного права.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Гончаренко В.О. Договір дарування у цивільному праві України. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 233-237.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV: станом на 27.04.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

4. Договір дарування – WikiLegalAid. Платформа правових консультацій - WikiLegalAid - 2022. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Договір_дарування.